

11. 1. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Brněnský rozsudek pro uznání u odpůrcích žalob

Povaha řízení o odpůrcí žalobě podle občanského zákoníku nevyklučuje skončení řízení soudním smírem, a tudíž ani možnost vydat v takové věci rozsudek pro uznání podle § 153a odst. 2 občanského soudního řádu ("o.s.ř."). Tento závěr dovodil senát Nejvyššího soudu Zdeňka Krčmáře ve svém rozsudku ze dne 31. července 2023, č.j. 29 Cdo 1772/2023-222, kterým se odchýlil od dřívější rozhodovací praxe v těchto věcech, která však vycházela z předchozí právní úpravy starého občanského zákoníku.

V posuzovaném případě se Krajský soud v Praze, jakožto žalobce, domáhal určení, že kupní smlouva uzavřená žalovanou je vůči žalobci právně neúčinná. V řízení před soudem prvního stupně žalovaná nereagovala na výzvu soudu k vyjádření dle § 114b o.s.ř. a soud prvního stupně proto vydal rozsudek pro uznání v souladu s § 153a o.s.ř. Žalovaná podala proti tomuto rozsudku odvolání, o kterém rozhodoval Krajský soud v Praze. Odvolací soud, s odkazem na předchozí judikaturu Nejvyššího soudu, změnil prvostupňový rozsudek tak, že se rozsudek pro uznání nevydává.

Ze závěrů Krajského soudu: *"Dohoda, kterou by si věřitel a osoba, s níž nebo v jejíž prospěch bylo právní jednání učiněno, sjednali, že takové právní jednání je vůči věřiteli neúčinné, by nevedla k nastolení relativní neúčinnosti onoho právního jednání, a nemohla by se tudíž stát podkladem pro výkon rozhodnutí (exekuci). Z toho vyplývá, že hmotné právo nepřipouští vyřízení této věci dohodou účastníků. **Judikatura proto dovodila, že v řízení o určení neúčinnosti právního úkonu podle ustanovení § 42a zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“), nemůže být vydán rozsudek pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 o. s. ř. (není totiž možné uzavřít a schválit smír); srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2009, sp. zn. 30 Cdo 2666/2007 [rozsudek je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupný na webových stránkách Nejvyššího soudu]. **Byť šlo o rozhodnutí k zákonu č. 40/1964 Sb., občanskému zákoníku, jsou jeho závěry použitelné i za stávající právní úpravy.**"***

Proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Praze podal žalobce (opět Krajský soud v Praze) dovolání. Dovolání bylo odůvodněno argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena, a to konkrétně: *"Lze uzavřít a schválit soudní smír (a tudíž vydat rozsudek pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 o.s.ř.) v řízení o určení neúčinnosti právního jednání, zahájeném odpůrcí žalobou podanou podle ustanovení § 589 a násl. občanského zákoníku?"*

Nejvyšší soud dospěl ke svému závěru prostřednictvím konstrukce, že pokud se osoba zatížená povinností podle § 595 občanského zákoníku ("OZ"), této povinnosti zproští uspokojením věřitelovy pohledávky za dlužníkem v rozsahu, v jakém má vůči ní věřitel právo na odpovídající náhradu podle § 595 odst. 1 věty druhé OZ jednostranným právním jednáním, není vyloučeno, aby se této povinnosti zprostil také na základě dohody zmíněné osoby s věřitelem. Na základě tohoto závěru Nejvyšší soud rozsudek zrušil a věc vrátil zpátky Krajskému soudu v Praze.

Sám Nejvyšší soud přitom poukázal na dřívější rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. července 2019, č.j. 29 ICdo 108/2017-128, ve kterém rozhodoval senát Nejvyššího soudu se stejným předsedou. V

této věci byla řešena obdobná situace, jednalo se však o odpůrcí žalobu podle insolvenčního zákona a opět dovedl usmiřitelnost takového sporu a tedy možnost vydání rozsudku pro uznání.

V obou zmíněných případech (ve věci odpůrcích žalob dle občanského zákoníku i odpůrcích žalob dle insolvenčního zákona) dospěl Nejvyšší soud k závěru, že o věci může rozhodnout senát a že není na místě, aby rozhodoval velký senát Nejvyššího soudu, ač šlo v obou případech o jasnou změnu předchozí judikatury (v souladu s § 20 zákona č. [6/2002](#) Sb., o soudech a soudcích), na kterou také odkazoval Krajský soud v Praze ve svém rozhodnutí. V insolvenční věci se opřel o rozdílnost úpravy insolvenční od občanskoprávní a ve věci podle občanského zákoníku se opřel o to, že k úpravě v novém občanském zákoníku ještě nebylo judikováno.

Nelze se však divit, že Krajský soud v pozici žalobce nenamítl zásah do svého práva na spravedlivý proces tím, že rozhodovala nesprávně obsazený Nejvyšší soud, resp. jeho velký senát.

Kontumační rozsudek pro uznání je setrvalou bolístkou českého procesního práva a je zajisté na místě ho v budoucí procesní úpravě odstranit. Nicméně z pozice soudů je vítaným způsobem, jak rychle a efektivně profiltrovat svojí agendu.

Postup kdy sám soud z pozice žalobce předloží Nejvyššímu soudu otázku, o které rozhodne pouze jeho tříčlenný senát a zasáhne tak do budoucna markantním způsobem do procesního práva všech účastníků civilního řízení v ČR, lze do jisté míry považovat za zarážející. Nechme při tom stranou aspekt složení a flexibilitu tohoto senátu při posouzení příslušnosti velkého senátu.

Správnost výše uvedeného názoru Nejvyššího soudu stojí tedy na vratkých nohách a není vyloučeno, že jednou velký senát Nejvyššího soudu posoudí otázku možnosti uzavření smíru u odpůrcích žalob jinak. Pozastavení na způsobem vzniku judikatury Nejvyššího soudu a jeho vnitřního fungování navíc vyvolává otázky a snad jde o pouhou náhodu, která se děje jednou za dvacet let.

Mgr. Michal Sylla,
advokát

Mgr. Jan Tichý,
koncipient

P / R / K

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář

Jáchymova 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 430 111

Fax: +420 224 235 450

e-mail: prague@prkpartners.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)